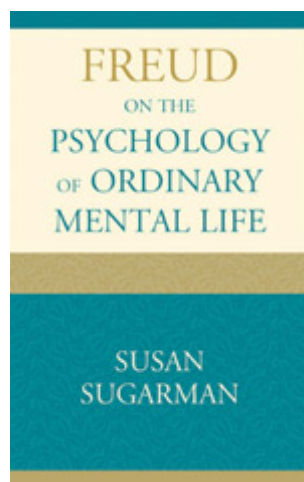

Normalpsykologi à la Freud

Når en sommerlig vandring i vakkert alpelandskap utløser sorg over at vinteren snart nærmer seg, henger det sammen med lystprinsippet, skriver Freud i en av sine artikler om verdagspsykologi.

PUBLISERT 5. september 2011

Susan Sugarman | **Freud on the psychology of ordinary mental life**, Plymouth: Rowman & Littlefield, 2010. 124 sider

Freuds pasienter var i hovedsak nevrotiske kvinner, og psykoanalysens utgangspunkt var psykopatologiske tilstander. Freud alminneliggjorde imidlertid det patologiske ved å understreke den kun kvantitative og gradvise overgangen mellom det nevrotiske og det normale. Han kan derved også beskyldes for å patologisere det normale og endatil det sublime. Et eksempel på det siste er Freuds analyse av kunstneriske produkter og patografier over kjente kunstnere, med påstanden om at det sublime i kunsten kan tilbakeføres til blant annet opphavsmannens driftsmessige kjernekonflikter.

Sommerlige bekymringer

Likevel – Freud skrev også om hverdagslige fenomener per se med vekt på normalpsykologiske mekanismer, som han analyserte ut fra sine hovedprinsipper om psykisk fungering. Et slikt eksempel er «On transience» (1916), hvor Freud beskriver en sommerlig tur med to bekjente i et vakkert alpelandskap. Freuds bekjente ble lei seg og nedstemte over å tenke på at den skjønnheten som omgav dem, var sørgelig temporær; om få måneder ville det være vinter. Freud forklarte sine turvenners tristhet med at de sørget over det forventede tapet av skjønnheten, og derfor satte seg selv i den paradoksale situasjon at de ikke evnet å nyte den. Dette igjen setter Freud i sammenheng med det underliggende hedonistiske prinsipp i psykoanalysen:

lystprinsippet. Sugarman utdyper: «The mind instinctively withdraws from pain and, as it did in this case, disrupts the pleasure it might otherwise gain from its perception.» (s. 3).

«Interessant nok tangerer Freuds analyser nåtidig positiv psykologi og denne psykologiske skoleretningens beskrivelser av «flyt»»

Susan Sugarman fremhever at selv om Freuds overliggende fokus var på det patologiske, det mørke og det uvanlige, er det også slik at han forsøkte å belyse vanlige menneskelige erfaringer. Eksempler er «people's appreciation of humor, their capacity to become engrossed in fiction, their susceptibility to superstition and religion, and their disposition to a variety of emotional experiences.» (s. 4).

Normalpsykologiens merkverdigheter

I bokens første del gjennomgår forfatteren noen av psykoanalysens grunnforutsetninger; lystprinsippet, psykisk determinisme og psykologisk konstruksjon av mening, det ubevisste og forsvarsmekanismene, og psykoanalysens utviklingspsykologi. I del to fokuserer hun på forbindelseslinjen mellom grunnforutsetningene og de normalpsykologiske fenomenene. Denne delen inneholder korte analyser av følgende Freud-arbeider: «Creative writers and daydreaming» (1908), «Jokes and their relation to the unconscious» (1905), «The uncanny» (1919), og «A disturbance of memory on the Acropolis» (1936). Deretter følger et kapittel med en freudiansk analyse av hvorfor det kan være så vanskelig å foreta valg, før boken avsluttes med et kapittel om «On transience» (1916) og «Mourning and melancholia» (1917).

Vi har alle tilbrakt mange dager av vårt liv på stranden, men kun Einstein fikk i denne settingen inspirasjon til en helt ny teori om universet etter å ha observert bestemte konfigurasjoner sandkornene frembrakte på stranden. På samme måte med Freuds utforskning av normalpsykologiske fenomener; empirien er like tilgjengelig for alle: «In his inquiries into ordinary mental life, rather than hold up the self-evidently extraordinary for investigation, Freud found the curious in the obvious and interrogated it» (s. 39).

Sjarmerende

Interessant nok tangerer Freuds analyser nåtidig positiv psykologi og denne psykologiske skoleretningens beskrivelser av «flyt». Hør bare her: «Normally, in Freud's writings, which dwell upon psychopathology, the plunge into the unconscious is taken in the ego's defense. In these cases it is the opposite. It is the ego at play, we might say at

integration, an integration that, paradoxically, entails the ego's temporary annihilation» (s. 105).

Det er selvsagt begrenset hva en kan få inn i en bok på kun litt over hundre sider og et lite format. Resultatet er likevel blitt en sjarmerende og inviterende liten bok som kan tjene som en elementær og lettlest første introduksjon til psykoanalytiske basispostulater og deres anvendelse på normalpsykologiske fenomener.

Anmeldt av Kim Larsen, Psykiatrisk akuttavdeling, Sykehuset Østfold/Regionalt ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging, Øst

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 9, 2011, side